

A REGIONÁLIS INNOVÁCIÓ IRÁNYÍTÁSI RENDSZERÉNEK HÁLÓZATI MEGKÖZELÍTÉSE

Dr. Nyiry Attila PhD.

Ügyvezető igazgató

*NORRIA Észak-Magyarországi Regionális Innovációs Ügynökség
Nonprofit Közhasznú Kft.*

1. Az innováció és a régió versenyképességének kapcsolata

A versenyképesség fogalma a globalizációs folyamatok erősödésével vált a nyolcvanas évektől kezdve mindinkább a regionális politikák meghatározó fogalmává annak ellenére, hogy kezdetben komoly szakmai viták folytak a fogalomnak a régiókra történő alkalmazhatóságáról és értelmezhetőségéről (Krugman, 1994). Míg a vállalatoknál a piaci viszonyok közötti tevékenység, a verseny, és az ehhez kapcsolódó összes elem egyértelművé tette a versenyképesség fogalmának alkalmazhatóságát (Porter, 1990), a régiók és nemzetgazdaságok esetében ez nem volt magától értendő, hiszen itt a verseny, és ennek tényezői más nézőpontú megközelítést igényeltek. (Botos, 1982; Török, 1997; Lengyel, 2000)

Az elméleti vizsgálatok igazolták azt, hogy a világgazdasági folyamatok leírásában a versenyképesség fogalma mind a vállalatokra, mind iparágakra (Czakó, 2000) és régiókra valamint nemzetállamokra egyaránt értelmezhető, (Török, 1999; Lengyel, 2000, Kitson et al, 2004) és egységes fogalomrendszere is kidolgozható. A versenyképesség regionális értelmezésének elméleti tisztázását követően egyre inkább a regionális gazdaságpolitikának a fókuszába került, és a versenyképesség javítása vált az Európai Unió regionális politikájának egyik alapcéljává (EC 1999/b; EC 2000; EC 2005). A versenyképesség befolyásolása nem képzelhető el a hatótényezők ismerete és vizsgálata nélkül, melyeket szemléletesen Lengyel piramis modellje foglal össze a régiók, térségek, városok vonatkozásában (Lengyel, 2000) Ennek megfelelően az öt versenyképességi alaptényezőnek (EC 1999/a) a kutatási és technológiai fejlesztést, a kis- és középvállalkozásokat, a külföldi befektetéseket, az infrastruktúrát és a humán tőkét, valamint az intézményi és társadalmi tőkét tekintjük. A modell az empirikus vizsgálati eredményeket figyelembe véve további nyolc, áttételeken keresztül ható tényezőt is figyelembe vesz, melyből jelen témakörünk szempontjából az innovációs kultúra és a munkaerő felkészültsége emelhető ki. A piramis modell ugyanakkor nem tartalmazza a hatótényezők belső kapcsolatának és egymásra hatásának finomszerkezetét.

Az alaptényezők közötti keresztkapcsolatokat generáló hatását tekintve kiemelhető az innováció. Az innováció az, amely olyan versenyképességi pluszt jelent, amely az egyes gazdaságok számára kitörési pontokat jelenthet. Egyes megfogalmazások szerint az innovatív gondolkodás és cselekvés a társadalom egyik legfontosabb hajtóereje. Ezért a tényezők közül ki kell emeljünk a kutatás- és technológiafejlesztést és az innovációs kultúrát, mint az innovációs folyamatok meghatározó elemeit. A kutatás-fejlesztés (K+F) valamint az innováció egymással szoros kölcsönhatásban lévő, de mégis különböző fogalmakat. A kutatás-fejlesztés

látszik pontosabban definiálhatónak és a statisztikai rendszereken keresztül mérhetőnek, az innovációs fogalomrendszer időben lassabban alakult ki és változott (OECD Frascati Kézikönyv, 2002; Pakucs és Papanek, 2006; Fazekas, 2007), ugyanakkor összevethető mérési problematikái miatt nehezebben értelmezhető és megragadható. A kutatás-fejlesztés szerepéből adódóan új ismeretanyag, tudás kialakulását, új variációk képződését segíti elő, amely az innovációs folyamatokon, az innovációs rendszeren keresztül válik a termelékenységet növelő tényezővé. Ugyanakkor az innovációs (technológiai-, tudás-) transzfer folyamatok működnek egy régióban a regionális kutatás-fejlesztési tevékenység nélkül is a régió kívül képződő technológia, tudás régióba történő vonzása és gazdasági alkalmazása esetén. Ugyanakkor ez fordítottan is igaz, vagyis a kutatás-fejlesztés eredményei nem törvényszerűen kerülnek be a gazdasági folyamatokba, mert nincs gazdasági jelentőségük. (Fazekas, 2007) A fentiekből következik, hogy regionális hatását tekintve a K+F az innovációs rendszeren keresztül tudja termelékenységnövelő hatását kifejteni, amely növekvő K+F aktivitás mellett is erősen függ az adott régió innovációs rendszerétől.

Az Európai Unió újrafókuszált lisszaboni stratégiája továbbra is nagy hangsúlyt helyez, és továbbra is prioritásként kezeli az innovációs folyamatok, feltételrendszerek fejlesztését, a K+F eredmények hasznosulásának egyszerűsítését, a kutatói, kiválósági, tudásbázis hálózatok kialakulásának elősegítését, az Európai Unió régióinak, tudásközpontjainak, gazdasági szereplőinek hálózatos formában történő együttműködésének támogatását.

A régió versenyképességének növelése érdekében is fontos az innovációs folyamatok kiemelt kezelése, a helyi adottságokkal konform regionális kutatási- és technológiapolitika alakítása, fejlesztése, ami szervesen kapcsolódik az Európai Unió decentralizációs törekvéseihez. Ezen tevékenységek kereteit a régiós szinten kialakított Regionális Innovációs Stratégia (RIS) tartalmazza¹. Az innovációs potenciálok mérésén és fejlesztésén alapuló regionális stratégia kidolgozása olyan folyamat, amely az összes kutatás- és technológiai fejlesztésben érdekelt szereplőt integrálja, támogatja közös gondolkodásukat, fellépésüket és együttműködésüket az innováció hatékonyságának javítása, a térség versenyképességének és jólétének növelésében.

A versenyképesség növelésének együtt kell járnia az új, tudásigényes magasabb hozzáadott értéket termelő munkahelyek létesítésével, aminek alapvető hatása van a foglalkoztatás bővítésére, a foglalkoztatás szerkezetének módosítására, és a termelékenység növelésére. Ebben a folyamatban elsődleges szempontnak tekinthető a vállalkozások segítése, az innovatív kis- és középvállalkozások növekedési pályára állítása, hozzáadott érték termelő képességük javítása. Ennek tükrében az elkövetkezendő időszakban a gazdasági versenyképesség növelése

¹ Az Észak-magyarországi Régió első RIS metodikán alapuló Innovációs Stratégiája 2004. évben készült el, melyet a 2005-2007 időszakban az FP6 program által finanszírozott NORRIS bilaterális program keretében kidolgozott, megújított Innovációs Stratégia követett.

érdekében megkülönböztetett szerep hárul azokra az irányítási, szervezeti struktúrákra, amelyek révén a technológiai transzfer hatékonyabbá tehető.

A versenyképesség növelése érdekében regionális innovációs rendszerek esetében a fentiekkel összhangban az alábbi fókuszpontok képezhetők:

- hatékony regionális innovációs rendszer
- transzferfolyamatok erősítése a tudásközpontok és vállalkozások között
- innovatív klaszterek kialakulásának és működésének elősegítése

2. A hálózatosodás és az innováció

A hálózatok fogalmának tisztázására, és tipologizálására irányuló kísérletet a szakirodalomban számos szerző esetében is találunk². Ennek ellenére a használt fogalomrendszer rendkívül széles, nemcsak a hálózatok definiálására, hanem egyáltalán a hálózatokra használt és alkalmazott terminológiákra is. Ennek általános oka, hogy a hálózatok amorf, szerkezetelen, folytonosan változó állapotúak, ezért a hálózat elnevezést általában bonyolult vállalati kapcsolatrendszerek összefoglaló nevéként használják, amely sokféle, egymástól sok tekintetben különböző vállalatgyűtéseket jelöl. (Szabó, 1999)

Egyes szerzők a használt terminológiában különbséget tesznek az üzleti hálózat, illetve a gazdasági hálózat között. (Dinya-Domán, 2004.) Ezen megfontolás szerint az üzleti hálózat csak azokat a gazdasági szereplőket tömöríti, amelyek tevékenységüket döntő mértékben profitszerzés céljából végzik, így az üzleti hálózatok kategóriájába beleértik a közszféra, illetőleg a nonprofit szféra szereplőiből alkotott hálózati formációkat is.

A hálózat autonóm egyének vagy szervezetek hosszabb távon fennálló és strukturált csoportját foglalja magába, amelyeket valamilyen közös tevékenység, tevékenységelem vagy cél köt össze. Nyitott kapcsolatokon, a tagok közötti gyakori interakciókon alapul, alkalmazkodik a környezet előre nem látott eseményeihez a koordináció, vagy adott esetben a határok változ(tat)ásának segítségével. A hálózati kapcsolat kialakításával a hálózati tagok részlegesen vagy teljesen feladják, vagy kényszerülnek feladni egyéni autonómiájukat, cserébe a hálózat nyújtotta nagyobb biztonságért, a hálózat kapcsán elérhető gazdasági előnyökért, amely megjelenhet mind a vállalat, mind a hálózat szintjén. A kapcsolatok formálisak és informálisak, általában nem tartalmazznak kötelező elemeket, de ez a hierarchia felé történő elmozdulással, vagy az idő múlásával nem kizárt (Nyiry, 2005).

A gazdaság az elmúlt évek során az információs technológia fejlődésének következtében az ipari jelleg felől tendenciájában egyértelműen a hálózati és digitális gazdaság felé mozdult el. A világgazdaság az egész világra kiterjedően eltolódott a nemzeti gazdaságoktól a globális és a kölcsönösen egymástól függő

² Oliver és Ebers (1998) 158 szakfolyóiratokban megjelent publikációt elemzett, melynek témája a hálózatosodás kérdésköre. Hasonló analízist találunk Parvinen (2003) munkájában 567 a vállalati felvásárlásokkal, összeolvadásokkal, hálózatokkal kapcsolatos szakcikket vett vizsgálat alá.

piacok felé az importra, exportra és a termékek elosztására, szolgáltatásokra és információkra alapozottan. Ebből a folyamatból emelkedett ki egy új globális üzleti modell, amely az elektronikus kereskedelemre (electronic commerce) alapozta tevékenységét. Az üzleteket és a piacokat ma már nem korlátozzák a geográfiai határok, komplex világhálózatokhoz kapcsolódhatnak. A vállalatoknak a hálózati működéssel összefüggő átstrukturálódása része a világgazdasági folyamatainak, amelyek változásokat eredményeznek a termelésben, elosztásban, kommunikációban, technológiákban, a verseny és a kooperáció új modelljeiben egyaránt. (Harzing, 2002) Folytatódik az üzleti szervezetek tevékenységének tulajdonosi kapcsolatokon alapuló csoportokba rendeződése, a vállalatok összeolvadása, a határokon átnyúló stratégiai szövetségek kialakulása.

A teljesség igénye miatt mindenképpen említést kell tennünk a nem gazdasági jellegű, elsősorban intézményi típusú hálózatokról is. A közsféra intézményei közötti hálózatok alakulásában hasonló tendenciáknak lehetünk tanúi, mint a gazdasági hálózatok esetében. Dinamikusan nő a kialakuló hálózatok, a hálózatokban részt vevő partnerek száma. Az intézményi hálózatok létrejöttét alapvetően két tényezővel magyarázhatjuk, egyrészt az intézmény számára kijelölt cél elérési kényszere, másrészt a fenntartás, működtetés érdekében végzett gazdasági tevékenység eredményessége és egyéb követelményei. Jelentős kapcsolati hatás az intézményi hálózatok esetében azonban a vállalati szférával való kölcsönhatásban jelentkezik és érzékelhető. Az ilyen típusú hálózatokban a kormányzat gazdaság- és területfejlesztési szervezeti, az egyetemek, kutatóintézetek és más tudáscentrumok vesznek legtöbbször részt. Ugyancsak pozitív hatást gyakorolnak a folyamatra az Európai Unió által megfogalmazott prioritások (partner régiók, intézményi hálózatok, stb.) amelyeknek hatására régiókon és határokon átívelő intézményi hálózatok jöttek létre (pl.: IRE (Innovating Regions in Europe), ERRIN (European Regions Research and Innovation Network, stb.).

A hálózatok létrejöttében döntő mozzanat a piaci verseny kiszélesedése, amelyben az iparágak, illetve a régiók közötti verseny is kiéleződötté vált. Ebben a helyzetben a közép vállalkozások, a nemzetközi társaságok, a kutató-fejlesztő állami és magán laboratóriumok egyaránt rákényszerültek a kooperatív stratégiák alkalmazására vagy más megfogalmazásban a prekompetitív együttműködésre. Ezekben a magán kezdeményezések mellett kohéziós hatást váltottak ki a kormányzati szintű kooperációs projektek.

Napjainkban a kooperáció túllép a K+F és a termelés – értékesítés mozzanatain, egyre inkább kibővül az oktatás – továbbképzés projekt specifikus fázisaival is, ami a szakemberek még szélesebb körében kelti fel az együttműködési szándékokat. Ez a bővítési irányzat is jelzi, hogy a gyakorlat kezdi túlhaladni az egyszerű lineáris innovációs modellre épülő transzfer-mechanizmusokat és a hálózatok már a direkt szinergikus hatások kiváltását célozzák meg.

A hálózat központi magja egy, vagy több zárt szakmakultúrát képező termelő vállalat, az azt körbevevő beszállítókkal, pénzügyi, tanácsadó szolgáltatást biztosító

intézményekkel, K+F mozzanatokot megtestesítő állami és magán laboratóriumokkal. A hálóak működtetésében központi szerepe van a regionális kormányzati vezetőknek, akik tervszerűen támogathatják azt a tanulási folyamatot, amelynek eredményeként a regionális hálózati szerveződések létrejönnek. A technológia transzfer és az információk diffúziója nem eredményes az internacionális és a nemzeti keretek között, ha nem jönnek létre a végső elosztást biztosító, célba irányító helyi csatornák.

Meghatározó a hálózatokban résztvevő intézményi szervezetek szerepére és jelentőségére. A regionális fejlesztés intézményrendszere, az egyetemek, tudásközpontok, kutatóintézetek csatlakozása és integrálódása a hálózatokba, részvétele a tudástranszferben alapvetően meghatározhatja a hálózat gazdasági sikerességét, versenyképességét.

A K+F és innovációs folyamatokat gyakran azonosítják a tudáshoz kapcsolható elemekkel (tudásteremtés, tudásáramlás, tanulási folyamatok), és egyre inkább tudás alapú vagy tanulás alapú gazdaságokról beszélnek. Ennek eredményeként az erőforrások helyett a képességeket, vagy kapacitásokat emelik ki (Hu-Matthew, 2005), és a tudást tekintik a fejlődés meghatározó tényezőnek, és a tudásnak a gazdasági fejlődésben játszott szerepét vizsgálják és elemzik (Lundvall, 2003; Lastres et al., 2004; Junkunc, 2007; Jensen et al., 2007). Mindezekkel összhangban, a gazdasági folyamatok és a térség innovációs képessége közötti összefüggéseket is vizsgálat tárgyává teszik. Kiemelhető, hogy a tanulási folyamatok és innovációs képesség révén a régiók „nehezen utánozható, egyedi erőforrásokra tesznek szert, amelyek segítik őket a területi versenyben történő helytállásban.” (Bajmóczy, 2008) A gazdaságpolitikai hangsúlyok egyre inkább a tudás alapú gazdaság feltételrendszereinek megteremtésére irányulnak, amelynek alapkérdéseként tekintik az innovációs képességet³ is. Ez fogalmazódik meg az Európai Unió Lisszaboni Stratégiájában rögzített célrendszer esetében is.

A tudásalapú iparágak képesek lesznek a verseny által kikényszerített magas hozzáadott értékű termékek és szolgáltatások létrehozására. Ezek a vállalatok, hálózati rendszereiket úgy fogják fejleszteni, hogy a ma még csak formálódó, de később intenzíven elszaporodó tudás-centrumok⁴ irányába mozdulnak el. Ennek oka az, hogy a versenyelőnyök így szerezhetőek meg és használhatóak ki. A tudáscentrumok a befogadó környezet innovációs alapintézményeihez kapcsolódva fejtik ki hatásukat és befolyásolják azok tradicionálistól eltérő továbbfejlődését. Létrejönnek a "tudásrégiók" ahol az értékes, jól képzett munkaerő koncentrálódik, a megfelelő, rugalmas helyi infrastruktúra is rendelkezésre áll, részben ezek

³ Egyes esetekben értelmezik a kutatás-fejlesztési képességet is, azonban az innováció fogalomrendszere alapján nem csupán a tudásbázis kiszélesítésére utal, hanem annak gazdasági életben történő hasznosítására is (Bajmóczy, 2008). Ennek megfelelően ha gazdasági folyamatokról, gazdaságpolitikáról beszélünk, célszerűbb és indokoltabb a gazdasági hasznosítást is magában foglaló innovációs képesség fogalom használata.

⁴ A tudáscentrumok a globalizálódó és lokalizálódó gazdaság ill. társadalom új típusú innovációs intézményei. Kialakításuk és működésük a klasszikus lineáris innovációs modellre épülő korábbi intézmény típusokhoz képest jellemző eltéréseket mutat.

foglalkoztatására, részben a feladat-végrehajtáshoz szükséges információs valamint kommunikációs infrastruktúra működtetésére.

Ezen törekvések kiteljesítésére szerveződtek meg az ún. Knowledge Creation Fields-ek (KCF), - más néven innovatív régiók - amelyek céltudatosan a diffúzió támogatására, a nemzetközi technológia transzfer intenzifikálására és a kapcsolódó tanulási folyamatok befogadására alkalmas fejlesztési politikát, infrastruktúrát és intézményhálózatot fejlesztettek ki.

3. A regionális szintű innovációs folyamatok

Gazdaságpolitikai aspektusból szemlélve a régió nem más, mint a gazdasági szereplők speciális, aktív hálózata, amelyben a résztvevők igen közeli, intenzív és egymás támogatására koncentráló együttműködést, interakciókat valósítanak meg, és beágyazottak a szociális, kulturális környezet elemei közé.

A hazai és a nemzetközi szakirodalom, egyre nagyobb figyelmet fordít az innováció szubnacionális⁵ szintű összefüggéseinek és hatásainak vizsgálatára. Ennek elsődleges oka, hogy a helyi gazdaság teljesítményét és versenyképességét determináló indikátorokban az innovációnak kiemelt fontosságú szerepe van (*EC* [2001], *EC* [2002], *EC* [2005]). A térségi innovációhoz köthetően kiemelhetők az alábbiak⁶:

a) Az innováció alapvetően mikrogazdasági kategória (*EC* [1995]). Ugyanakkor utal arra, hogy adott vállalkozás innovációs teljesítménye, ill. annak eredményessége mégsem kizárólag a vállalat endogén adottságainak függvénye, hanem a belső és külső tényezők (pl.: az állami szerepvállalás formája és mértéke, stb.) együttes hatásának következménye (*Brugger* [1989]).

b) A regionális versenypozíciók erősítése nem képzelhető el a térségi innovációs klíma tudatos befolyásolása, a jövő formálását szolgáló regionális innovációs stratégiák kidolgozása, gördülő jellegű karbantartása, a térségi szereplők együttműködésének ösztönzése nélkül (*Frascati Manual* [1993]). Másrészt az adott térség innovációs képessége nemzetgazdasági beavatkozásokon túl a rezidens vállalatok mikrogazdasági- és telephelyi adottságainak változtatásával befolyásolható (*Krätzschar* [1995]; *Bohle* [1988]; *Nuhn/Sinz* [1988]).

c) A területi diszparitások kialakulásában meghatározó szerepe van az innovációs teljesítménynek, periférikus helyzetek felszámolása az innovációs abszorpciók képesség növelése nélkül aligha érhető el (*Evers/Brenck*, [1992], *Weibert* [1999]). A szakirodalom különbséget tesz az innováció input (pl.: innovációreleváns vállalati funkciók hiánya, K+F orientált ágazatok hiánya, stb.), másrészt output (pl.: termék- és folyamatinnovációs eredmények hiánya) miatt kialakuló területi különbségek között (*Weibert* [1999], *Tödtling* [1990]).

⁵ A szubnacionális fogalom alatt adott nemzetállam keretein belüli régiót, vagy régiókat értünk.

⁶ Észak-magyarországi régió innovációs stratégiája 2007-2013.

d) Az intraregionális, vagyis a régiók belső gazdasági fejlődésének és növekedésének ösztönzésében egyre lényegesebbé válik a régiók innovációs képességének mérése és értékelése, mivel a fejlesztési politika és stratégia sikere nagymértékben az egyes régiók erőforrásainak területi elhelyezkedésétől függ (Pfirrmann [1991], Braczyk/Cooke/Heidenreich [1998], Kocziszky [2004]).

Az Európai Unióban az elmúlt évtizedben megtörtént a hagyományos kutatási- és technológiapolitika újraértékelése. (Autio [1998], Braczy [1998], Cook [2002]) Ennek következtében módosult a célrendszer, fejlődött a tervezés és monitorizálás módszertana, átalakult az innovációs politika megvalósulását támogató intézményrendszer és bővültek a forráshoz jutás feltételei.

Az Európai Unió politikája által is kiemelten kezelt, az innováció fokozására és az innovációt ösztönző programok megvalósítására irányuló erőfeszítések abból a megfontolásból válnak kiemelten fontossá, mivel a programok megvalósítása érezhetően hozzájárulhat a hátrányos helyzetű térségek fejlődéséhez. (Grosz-Rechnitzer 2005) „Az innováció fokozására irányuló regionális stratégia készítésének folyamata ugyanakkor azt jelenti, hogy az együttműködést stabil intézményi keretek közé kell integrálni, amely ösztönzi a kapcsolatok kialakulását, a partnerkeresést, tisztázza az állami, igazgatási feladatokat és a vállalkozás számára elérhetővé tesz bizonyos forrásokat a közös projektekben való együttműködés előmozdítására”. Ezért is helyeződik különös hangsúly a regionális innovációs rendszer elemeire, amelyek regionális aspektusból tudják összefogni a fentebb említett feladatokat.

A regionális innovációs rendszerek strukturái és a regionális tudáscentrumok hálózatépítési lehetőségei szoros kölcsönkapcsolatba állnak. A tudáscentrumok fontos szerepet töltenek be a világot átszövő hálózati rendszerek /együttműködési hálók, stratégiai szövetségek, szolgáltató hálózatok, K+F hálózatok, stb./ szervezésében, létrehozásában és működtetésében.

A fenti innovációs „rendszer-elemek” a hatékony működés, az erőforrás-koncentráció stb. érdekében hálózati együttműködésre léphetnek. Az Észak-magyarországi régióban is elindult kezdeményezések a tudásbázisok intézményes hátterének kialakítását szolgálták az egyetemi és főiskolai szintű tudásközpontok (Miskolci Egyetem, Károly Róbert Főiskola, Eszterházy Károly Főiskola) kialakításával, új tudományos intézményi háttér, kutatói struktúra (Bay-Nano) kialakításával. A projektnek segítenie és támogatnia kell ezen tudásközpontok megerősödését, továbbfejlődését, a gazdasági szereplők felé a gyakorlatban is alkalmazható tudás átadását, transzferálását.

4. A regionális innovációs rendszer és főbb elemei

Az elmúlt években végzett vizsgálatok kiemelik azt, hogy csak az a térség lehet sikeres, ahol az innováció megjelenése nem egy-egy akcióhoz, vagy a véletlenhez

kötődik, hanem állandóan működő, intézményesített, hálózatba szervezett szereplők tudatosan végzett folyamata. Ezen hálózat elemei, amelyek egyben a regionális innovációs rendszer elemeiként is felfoghatók, az alábbiak lehetnek:

- A tudás "termelő" intézmények: az egyetemekre, a kutató intézetekre épülő tudásközpontok,
- A közvetítő intézmények: innovációs központok, technológiai transzfer szervezetek, alapítványok, inkubátorházak, ipari parkok, a regionális innovációs centrumok, a tudás értékesítésében szerepet játszó pénzügyintézetek, kockázati tőketársaságok, innovációs alapok, vállalkozások, tudományos, technológiai parkok, tudáscentrumok, technopoliszok, stb,
- Az innováció hasznosulásában érdekelt és érintett vállalkozások,
- A régió fejlődésében érdekelt és érintett civil és kormányzati szervek.

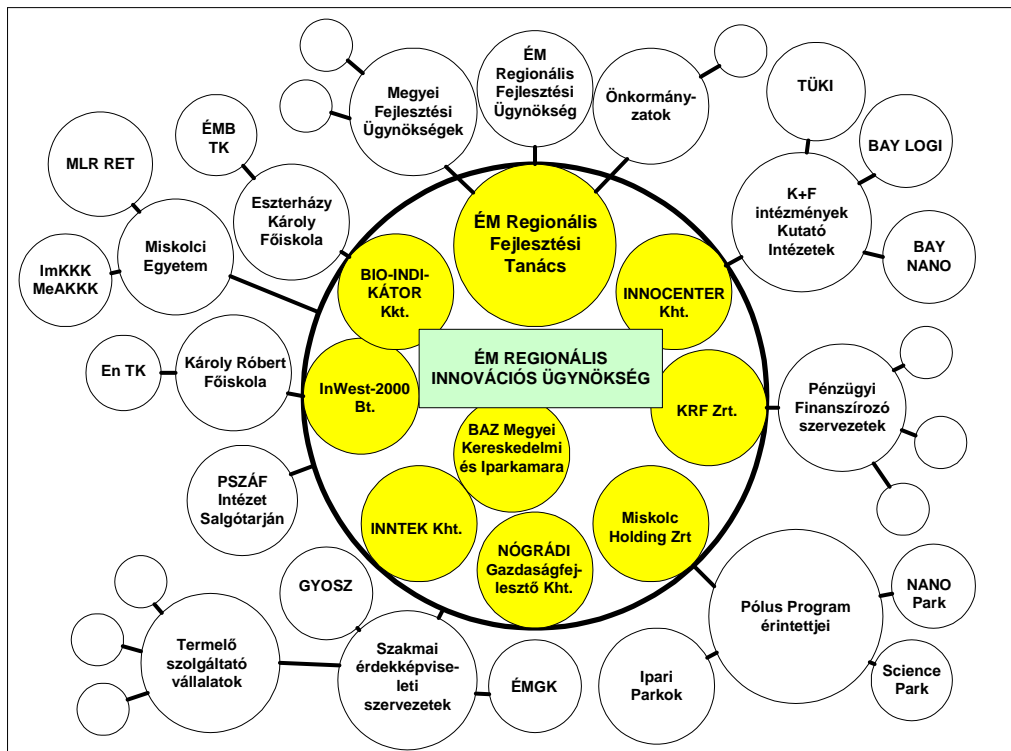
A regionális innováció további szereplői

- K+F tevékenységet is végző vállalatok,
- Termelő, szolgáltató vállalatok,
- Innovációs tanácsadó, szolgáltató intézmények,
- Pénzügyi szolgáltatók,
- Érdekképviseleti szervezetek,
- Vállalkozásfejlesztő szervezetek,
- Területfejlesztő szervezetek,
- Szakképző intézmények,
- Szakmai szervezetek,
- Tudományos műhelyek

6. A regionális innovációs rendszer hálózati modell alapján történő működtetése

Az előző fejezetek alapján egyértelműen rögzíthető, hogy a régió versenyképessége szempontjából meghatározó a regionális innovációs rendszer, melynek hatékony működése csak hálózati formában képzelhető el. A magyarországi régiók esetében 2005. évtől tudatos hálózatalakítási folyamat indult el, melynek központjai és generálói az akkor alakuló Regionális Innovációs Ügynökségek voltak. Az innovációs ügynökségek egyéb tevékenységeik mellett kiemelt feladatként kapták a regionális innovációban érintett és érdekelt szervezetek és intézmények tevékenységének hálózati szervezését. A Regionális Fejlesztési Ügynökségekkel való kapcsolatrendszer biztosította a régiók legfőbb döntéshozó szervezetével, a Fejlesztési Tanácsokkal való közvetlen munkakapcsolatot. A konzorciumi formában való működés már önmagában is egy hálózati működési rendszert jelentett, amely a napi tevékenységek során kiegészült egyéb szervezetekkel és intézményekkel is. 2008. év elejétől a korábbi modell megváltozott, a Regionális Innovációs Ügynökségek önálló jogi szervezetekként alakultak újjá, ahol a korábbi konzorciális működés partneri kapcsolatrendszere leképeződött a tulajdonosi szerkezetben is. A modell szemléletes ábrázolását az Észak-magyarországi Regionális Innovációs Ügynökség tulajdonosi szerkezetét és hálózati kapcsolatrendszerét bemutató ábra jelenti.

Látható, hogy a régió innovációs rendszerében a Regionális Innovációs Ügynökség megalakításában szerepet játszó szervezetek egyben meghatározó elemei a regionális innovációs rendszernek is, melyben így a regionális Innovációs Ügynökség központi szerepet játszik.

Egy regionális innovációs rendszer hálózati modellje az Észak-magyarországi példa alapján

A fenntartható fejlődés, a hozzáadott értékteremtő képesség növekedésének biztosítása a technológiai fejlesztés megvalósításával, a technológiai és tudástranszfer lehetőségének biztosításával növelhető. A pályázati forrásokért folyó versenyben a regionális szereplők csak abban az esetben tudnak eredményesen szerepelni, ha fejlesztési elképzeléseik szervezeti-, termék-, vagy technológiai innováción alapuló elemeket is tartalmaznak, azaz megindul a bekapcsolódás a régió innovációs folyamataiba. Ezeket a bekapcsolódási folyamatokat, mivel belső feltételeinek kiépítése a vállalkozások nagy hányadának problémát jelent, lényegesen gyorsíthatja azon felkészült szakmai szervezetek szolgáltatásainak igénybevétele, amelyek képesek információik, tapasztalataik, tudásuk rendszerszemléletű átadására, azaz a tudástranszferre. Ehhez a régióban megfelelő intézményi struktúrára, a gazdasági-döntési folyamatokban jól felkészült szereplőkre, a régió vállalkozásainak innovációját segítő támogató és szolgáltató-, hídképző-, hálózatépítő- és transzfer szervezetekre van szükség. Ehhez biztosít megfelelő alapot a hálózati modellen alapuló rendszer kiépítése.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Dinya, L. (2007): Hálózati potenciál elemzése. Marketing és Menedzsment 2007/4-5 44-50pp
- Dinya, L. – Domán, Sz. (2004): Gazdasági hálózatok tanulmányozásának módszertani kérdései (in: „A szociális identitás, az információ és a piac”, JATEPress, Szeged, 2004 127-150. pp.
- Nyiry, A. (2005): A vállalati hálózatok és vállalatcsoportok kialakulásának és működésének vizsgálata. Doktori értekezés, Miskolci Egyetem 16. pp.
- Fazekas, Zs. (2007): Innováció, hálózatok és emberi erőforrás a vidékfejlesztésben Budapest, 2007, Doktori értekezés
- Pakucs, J., Papanek, G. (szerk.) (2006): Innováció Menedzsment Kézikönyv. Magyar Innovációs Szövetség, Budapest.
http://www.innovacio.hu/tanulmanyok_pdf/innovacio_menedzsment_kezikonyv.pdf
- Bajmóczy, Z. (2008): A regionális innovációs képesség értelmezése és számbavétele a tanulás alapú gazdaságban. Lengyel I. és Lukovics M. (szerk) 2008. Kérdőjelek a régiók gazdasági fejlődésében. JATE Press, Szeged,
- Lengyel, I. (2000): A regionális versenyképesség tényezői, különös tekintettel a Dél-Alföldre Farkas B. – Lengyel I. (szerk) 2000: Versenyképesség – regionális versenyképesség SZTE Gazdaságtudományi Kar Közleményei JATEPress, Szeged,
- Junkunc Marc T. (2007): Managing Radical Innovation: The Importance of Specialized Knowledge in the Biotech Revolution. Journal of Business Venturing. Vol. 22, Issue 3
- Jensen Morten Berg and Johnson Björn and Lorenz Edward and Lundvall Bengt Ake (2007): Forms of Knowledge and Modes of Innovation. Research Policy. Article in Press, Corrected Proof.
www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleURL&_udi=B6V77-4N9MYGN-1&_user=10&_cover
- Grosz, A. és Rechnitzer J. (2005): Régiók és nagyvárosok innovációs potenciálja Magyarországon. Magyar Tudományos Akadémia Regionális Kutatások Központja Pécs-Győr 2005.
- Lengyel B. és Loet L. (2008): A magyar gazdaság tudásalapú szerveződésének mérése. Közgazdasági szemle, LV. Évf. 2008. június
- Török Á. (1999): A versenyképesség és technológiamenedzsment. In: Inzelt A. (ed): Bevezetés a innováció-menedzsmentbe. Műszaki Könyvkiadó, Budapest.
- Tödtling, F. and Tripl, M. (2005): One Size Fit all? Towards a Differentiated Regional Innovation Policy Approach. Research policy, 34,
- Kocziszky, Gy. (2004): Az Észak-magyarországi régió innovációs potenciáljának vizsgálata Észak-Magyarországi Stratégiai Füzetek 2004. I. évf. 1. sz.
- Szakály, D. (2008.): Innovációmenedzsment Miskolci Egyetemi Kiadó, 2008. Miskolc